

Vnútorná štruktúra mesta z hľadiska kvality života

Ivan Andráško

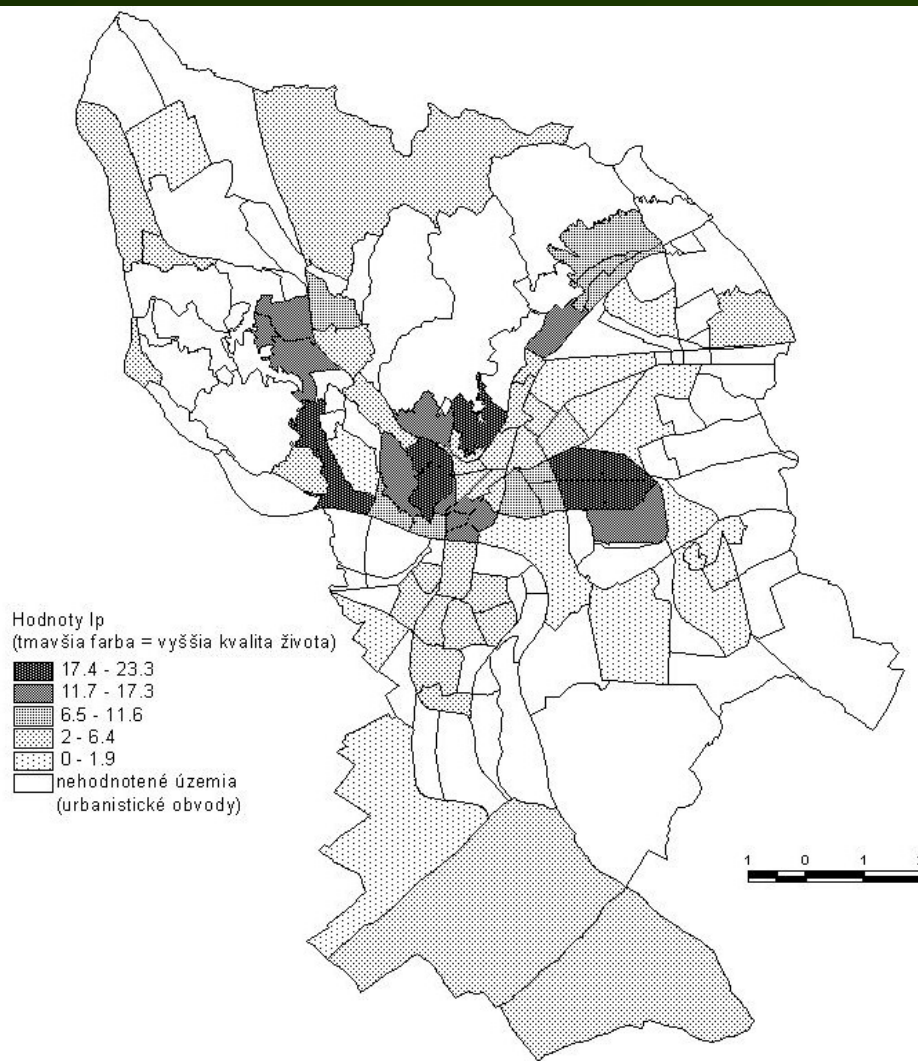
(Zdroj materiálov prednášky – Andráško 2007)

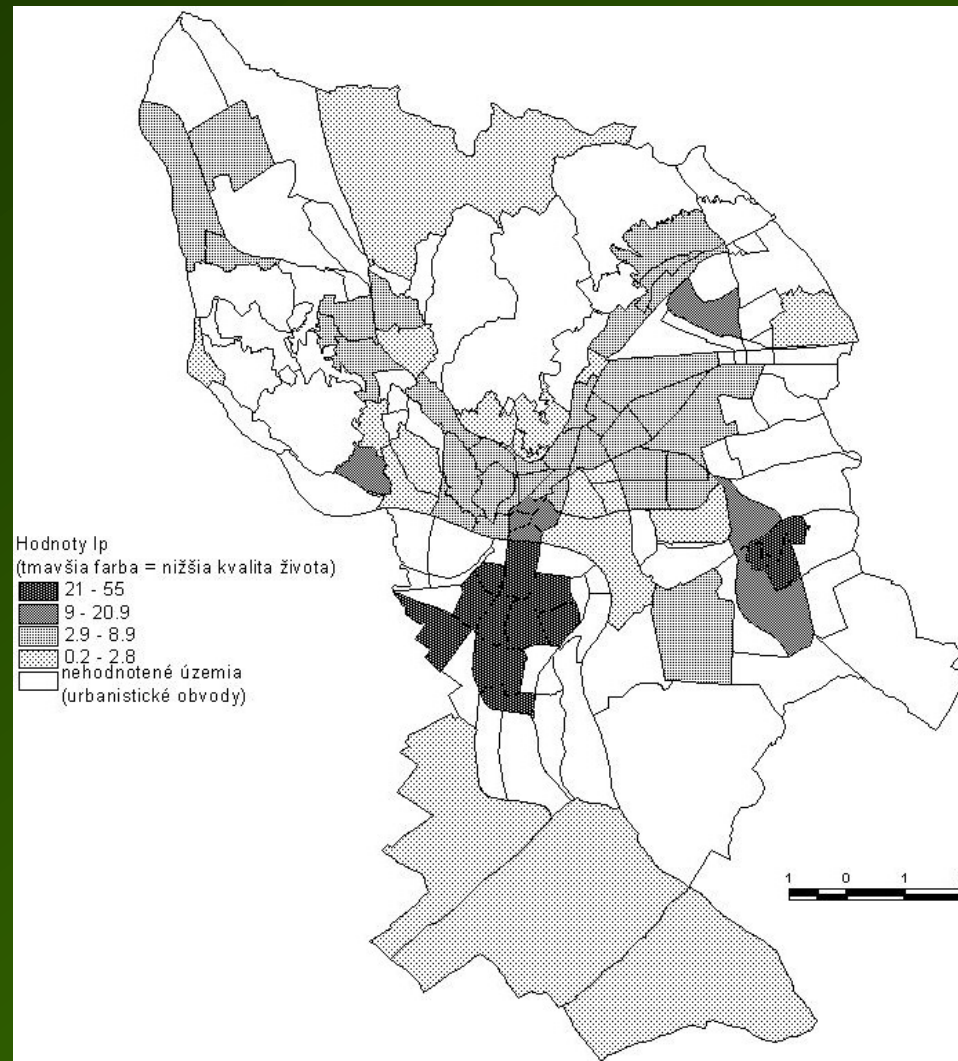
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Priestorová percepcia kvality života - hodnotenie štvrtí

- Index preferencie
- Najlepšie štvrte
- Najhoršie štvrte
- Externá verzus interná perspektíva

Štvrte s najvyššou kvalitou života (podľa hodnôt Indexu preferencie)

Štvrte s najnižšou kvalitou života (podľa hodnôt Indexu preferencie)

Spokojnosť obyvateľov s vybranými kritériami kvality života

- 5-stupňová škála hodnotenia, vyššia hodnota = vyššia spokojnosť, odpovede boli číselne kódované
- Odpovede sa vzťahovali k miestu bydliska a jeho najbližšiemu okoliu (max. 15 min. chôdze od bytu)
- Kritériá – pokrytie oblastí bývania, ŽP, bezpečnosti, dopravy, samosprávy, vybavenosti a dostupnosti

Samostatne hodnotená:

Celková spokojnosť s miestom bydliska a jeho najbližším okolím

- Celkovo prevláda pocit spokojnosti, ani v jednom prípade nebola zaznamenaná prevládajúca nespokojnosť

Hlavné komponenty spokojnosti s kvalitou životných podmienok

- Súbor 29 premenných
- Analýza hlavných komponentov
- 29 ortogonálnych komponentov – Kaiserove výberové kritérium – 6 hlavných komponentov (72% rozptylu)

Relatívny význam komponentov pre meranie celkovej spokojnosti obyvateľov s miestom ich bydliska

- Regresná analýza – metóda postupnej regresie

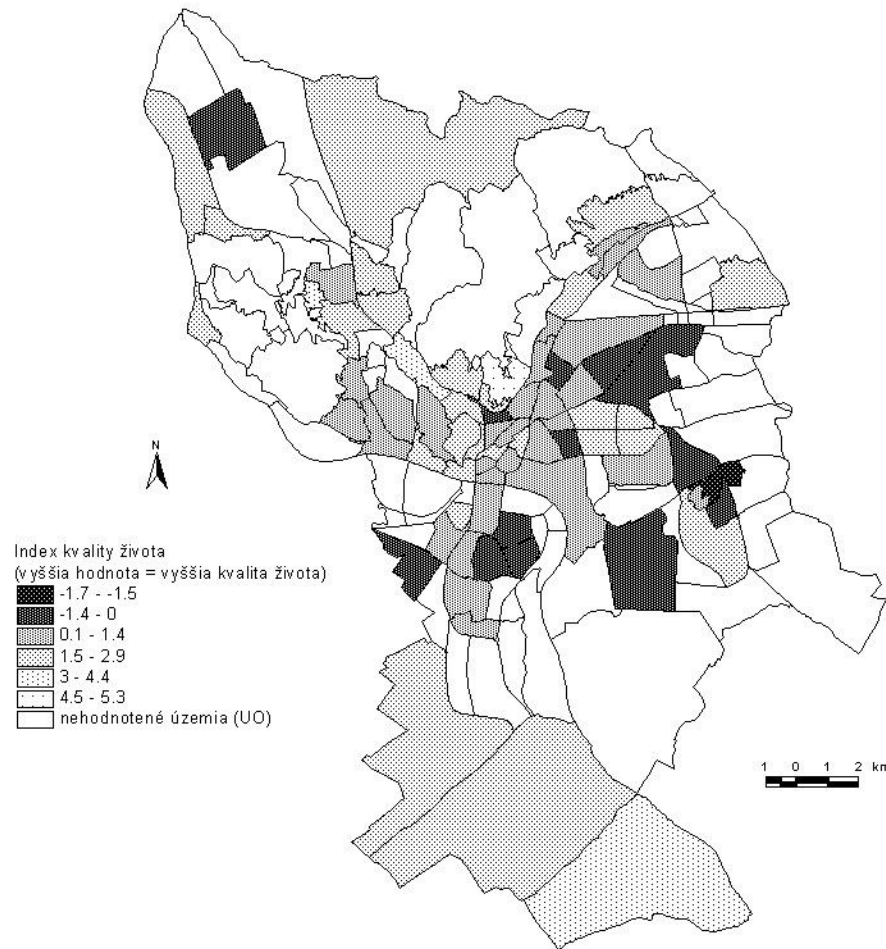
Nezávislé premenné – ortogonálne komponenty – hodnoty komponentných skóre pre 75 štvrtí

Závislá premenná - priemerné hodnoty celkovej spokojnosti obyvateľov štvrtí s ich bydliskom a jeho najbližším okolím

- Výsledky: do regresnej rovnice boli zaradené komponenty kvalita bývania a estetika prostredia, vplyv a samospráva, bezpečnosť a čistota prostredia

Hodnotenie štvrtí prostredníctvom sumárneho indexu kvality života

- Modifikácia sumárneho indexu (SAW model)
- Kombinácia priemerných hodnôt spokojnosti a významu
- Skóre kvality života
- Štvrte zoradené do poradia podľa úrovne kvality života („ranking“)
- Najlepšie hodnotenie: Koliba, Stará Dúbravka, Kalvária
- Najhoršie hodnotenie: Vrakuňa, Kopčany, Volkswagen, Dolné hony

Sumárny index kvality života v Bratislavských štvrtiach

Syntéza poznatkov o kvalite života na úrovni mestských štvrtí

- Osobitné hodnotenie 75 štvrtí
- Objektívne i subjektívne ukazovatele – kvantifikované na stupnici od 1 do 5 (vyššia hodnota = horšia situácia)
- Syntetizujúci pohľad
- Porovnanie hodnotenia z hľadiska objektívnej a subjektívnej dimenzie
- Identifikácia silných a slabých stránok, kľúčových problémov
- Tabuľková príloha – prezentácia údajov vo forme grafických symbolov

Ovsište

Štvrť vykazuje niektoré znaky sociálnej deprivácie, ako i relatívne nižší plošný štandard bytov. Tieto sa takmer bez výnimky nachádzajú v BD zo 70. rokov. Veľmi zlá situácia sa týka znečistenia ovzdušia nadlimitnými koncentraciami PM_{10} a SO_2 . V hodnotení ostatných kritérií kvality ŽP dosahuje štvrť mierne lepšie výsledky ako väčšina ostatných petržalských štvrtí. Výrazný podiel na tom majú najmä zelené plochy, vo väčšine kategórií spĺňajúce požiadavky vyplývajúce z normatívov. Na nižšej úrovni je vybavenosť, potreby obyvateľov však saturuje v dostatočnej miere.

Volkswagen

Počtom obyvateľov menšia štvrť, obytná zóna je súčasťou areálu rovnomenného závodu zameraného na výrobu automobilov a ich komponentov. Štvrť vykazuje viaceré znaky sociálnej deprivácie. V štruktúre obyvateľstva sú výrazne zastúpené deti, v kontexte čoho je nepríjemná najmä chýbajúca vybavenosť školami, ale i ambulanciou detského lekára. Štandard bývania je na nízkej úrovni, relatívne vysoký je podiel bytov IV. kategórie, naopak nízka je priemerná obytná plocha bytu. Ovzdušie vykazuje zvýšené hodnoty koncentrácií olova. S kvalitou ovzdušia nie sú spokojní ani obyvatelia, podobne ako s úrovňou hluku. Objektívne i subjektívne ukazovatele potvrdzujú nižšiu úroveň verejnej i komerčnej vybavenosti, ako i časovú náročnosť dostupnosti centra a ostatných štvrtí.

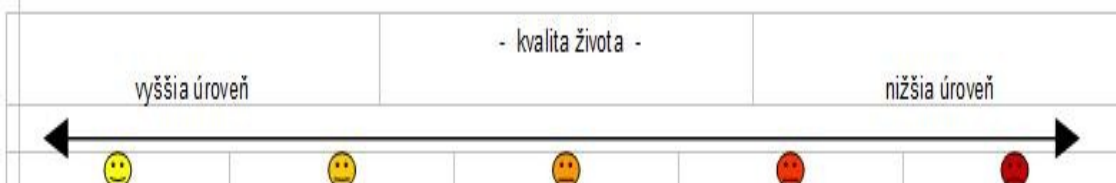

Koliba

Štvrť na juhovýchodných svahoch Malých Karpát je považovaná za lokalitu s najvyššou úrovňou kvality života v Bratislave. Veľmi dobre hodnotená je najmä kvalita bývania. Dominujú RD s vysokými hodnotami plošného štandardu bytov. Estetičnosť prostredia zvyšuje členitosť reliéfu, dostatok zelene i bezprostredná blízkosť prírodného zázemia. Veľmi nízka je úroveň kriminality. Nižšia úroveň zdravotnej a komerčnej vybavenosti nepredstavuje pre obyvateľov vážnejší problém, najmä vďaka ich dobrej dostupnosti v susedných štvrtiach. Vážnym problémom tejto lokality je znečistenie ovzdušia, spôsobované zvýšenými koncentráciami benzénu a CO, ale predovšetkým nadlimitnými koncentráciami SO₂ a NO₂, postihujúcimi celé územie štvrte. Obyvatelia sú napriek tomu s kvalitou ovzdušia prevažne spokojní.

Názov štvrte	Ukazovatele ¹	Bývanie	Zeleň	Ovzdušie	Hluk ²	Čistota verejných priestranstiev ²	Vzhľad a dojem ²	Dostupnosť otvorených priestranstiev ²	Dostupnosť centra	MHD	Dopravná zaťaženosť ²	Parkovanie ²	Zdravotná starostlivosť	Školstvo	Komerčná vybavenosť	Kriminalita a bezpečnosť	Samospráva ²
Kramáre	O	😊	😊	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Koliba	O	😊	😊	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Jaskový rad	O	😊	😊	😡					😊	😡		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Pokrok	O	😊	😡	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😡	😡	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Mladá garda	O	😊	😡	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😡	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😡
Biely križ	O	😊	😊	😊					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Istrochem	O	😡	😊	😊					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😡	😡	😡	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😡
Jurajov dvor	O	😊	😊	😊					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😡	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😡
Zátišie	O	😊	😡	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😊	😡	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😡
Pasienky	O	😊	😊	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😡	😡	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😡	😡	😊	😊	😊	😊	😊
Tehelné pole	O	😊	😡	😡					😊	😊		😊	😊	😊	😊	😊	
	S	😊	😡	😡	😡	😡	😊	😡	😊	😊	😡	😊	😊	😊	😊	😊	😊

*Legenda k tabuľke:

1. Námety a východiská ďalšieho výskumu a využitia výsledkov v praxi

- Rozšírenie spektra hodnotených oblastí
- Širšie využitie temporálnej komparácie
- Širšia komparácia s výsledkami iných prác
- Aplikácia a posúdenie možností využitia ďalších metód
- Využitie v rámci decíznej sféry a územno-plánovacej praxe, podnety pre orgány samosprávy mesta

V kontexte perspektívy ďalšieho výskumu urbánnej kvality života je potrebné upozorniť na:

- a) význam (urbánnej) geografie pri štúdiu kvality života. Práve korektný geografický výskum totiž umožňuje analýzu i syntézu poznatkov pri zohľadnení veľmi dôležitého aspektu priestorovosti.
- b) význam a potrebu uplatnenia výskumu kvality života z hľadiska oboch jej základných dimenzií, pri využití objektívnych i subjektívnych indikátorov.
- c) potenciál ďalšieho spoznávania subjektívnej dimenzie kvality života. Význam jej výskumu v rámci geografie nie je doposiaľ jednoznačne akceptovaný.
- d) význam kvality a kvantity disponibilných údajov. Ide o jeden z najdôležitejších faktorov vplývajúcich na výsledky výskumu kvality života.

•

- e) otázku vhodných observačných priestorových jednotiek. Ideálnu možnosť predstavuje použitie priestorových jednotiek umožňujúcich poukázať na lokálne odlišnosti, problémy, príležitosti alebo efekt prijatých opatrení.
- f) význam poznatkov o kvalite života pri plánovaní a tvorbe strategických dokumentov.
- g) potrebu budovania a rozvoja mestských informačných systémov. Veľmi dôležitou je podpora ich využívania laickou i odbornou verejnosťou.
-
- h) význam podpory participácie verejnosti na procesoch rozhodovania a na zvyšovaní úrovne kvality života.

Ďakujem za pozornosť!

